

Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2017

GRUVNÄRINGEN

Prognos för arbetsmarknaden 2018

Ansvarig utredare
Timo Mulk-Pesonen
Telefon: 010-486 73 86
Arbetsförmedlingen, Analysavdelningen

Eftertryck tillåtet med angivande av källa

Arbetsförmedlingen 2017-12-13

Oförändrad efterfrågan inom gruvnäringen!

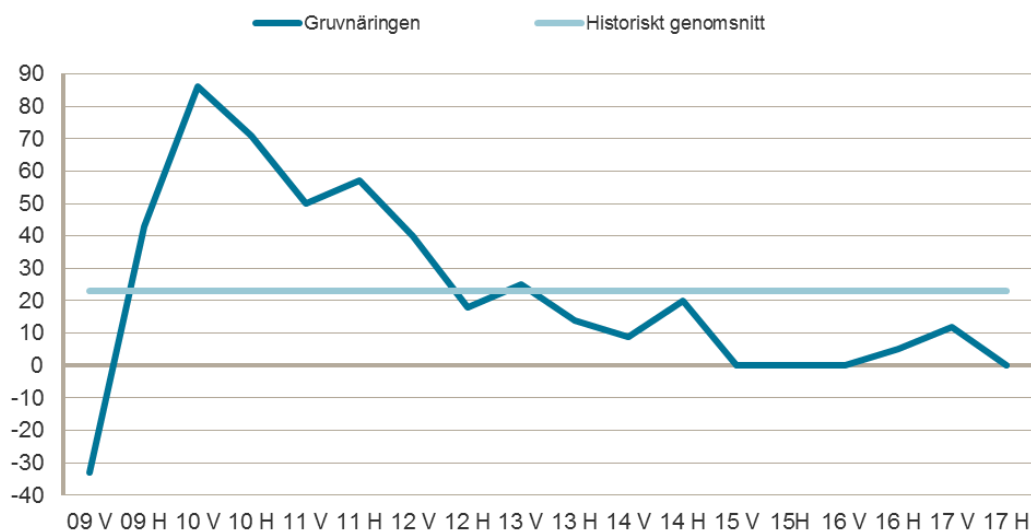
Sammanfattning undersökning hösten 2017

Den tidigare låga prisbilden ser ut att ha bottnat och priserna på ett flertal basmetaller och järnmalm har under 2017 legat på en stabil nivå. En prisbild som medverkar till att stora delar av landets gruvnäring ser något mer optimistisk på framtiden. Den ökande optimismen medför att en viss sysselsättningsökning bedöms ske inom näringen det närmaste halvåret och året. Rekryteringssvårigheterna inom näringen kvarstår och då främst svårigheterna att rekrytera ingenjörer.

Efterfrågan

Samtliga tillfrågade företag i den här undersökningen bedömer att efterfrågan på deras produkter kommer att vara oförändrad det närmaste halvåret och året.

Diagram 1: Efterfrågan av varor/tjänster/produktion, gruvnäringen kommande sex månader (nettotal) våren 2009 – hösten 2017

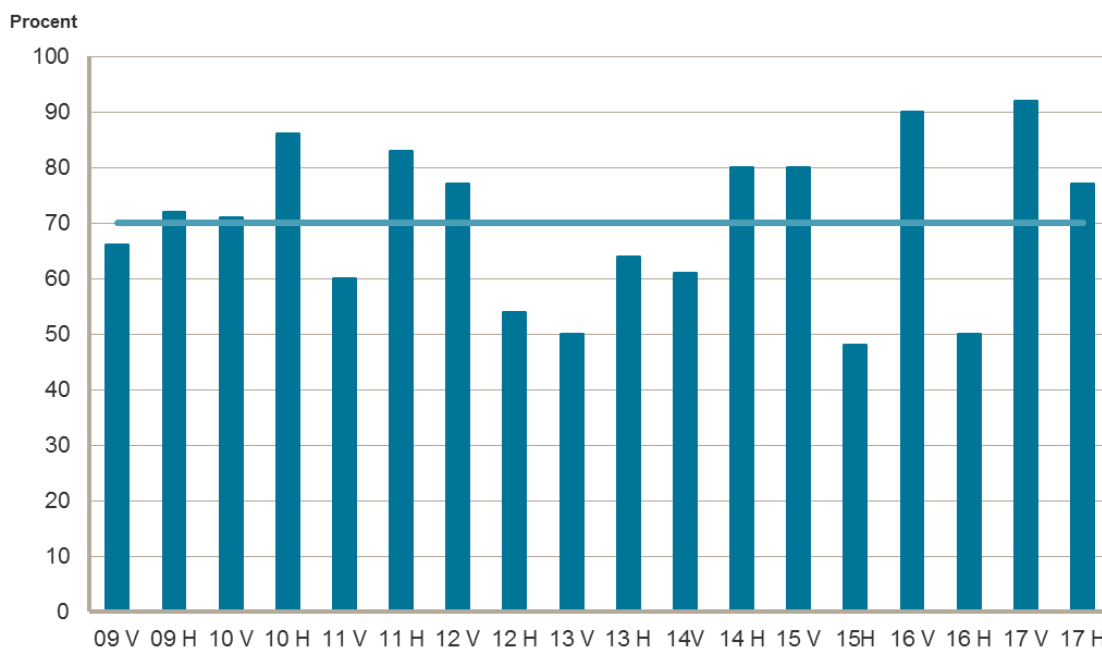
Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar.

Arbetsförmedlingens konjunkturindex beskriver stämningssläget i företagen. Indexet baseras på Arbetsförmedlingens intervjuundersökning och arbetsställets förväntningar om efterfrågeutvecklingen för de kommande sex månaderna. Det beräknas som andelen arbetsställen som bedömt ökning av efterfrågan på sina varor/tjänster minus andelen arbetsställen som bedömt minskning (nettotal).

Kapacitetsutnyttjande

Företagens produktionskapacitet är en indikator som ger en fingervisning om hur efterfrågan av varor påverkar produktionen. Högt kapacitetsutnyttjande kan innebära nyanställningar och lågt kan innebära varsel och uppsägningar. Diagrammet nedan visar att andelen företag som inte kan öka sitt kapacitetsutnyttjande med mer än fem procent har minskat sedan vårens undersökning. Det innebär att fler företag under hösten jämfört med våren kan öka sin produktion innan eventuell nyrekrytering måste ske.

Diagram 2: Andel arbetsställen som utnyttjar personalresurserna nästan fullt ut. Våren 2009 – hösten 2017 (heldragen linje=snitt)

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar.

Rekryteringar

Antalet sysselsatta hos tillfrågade företag i den här undersökningen uppgick till cirka 5 100 personer, vilket är cirka 200 färre jämfört med för ett år sedan. Inför det kommande året bedöms antalet sysselsatta inom näringen ligga på en marginellt lägre nivå jämfört med nuläget. Under kommande halvår kommer cirka 125 avgångar att ske. Dessa avgångar kommer att ersättas med cirka 450 personer.

Rekryteringsproblem

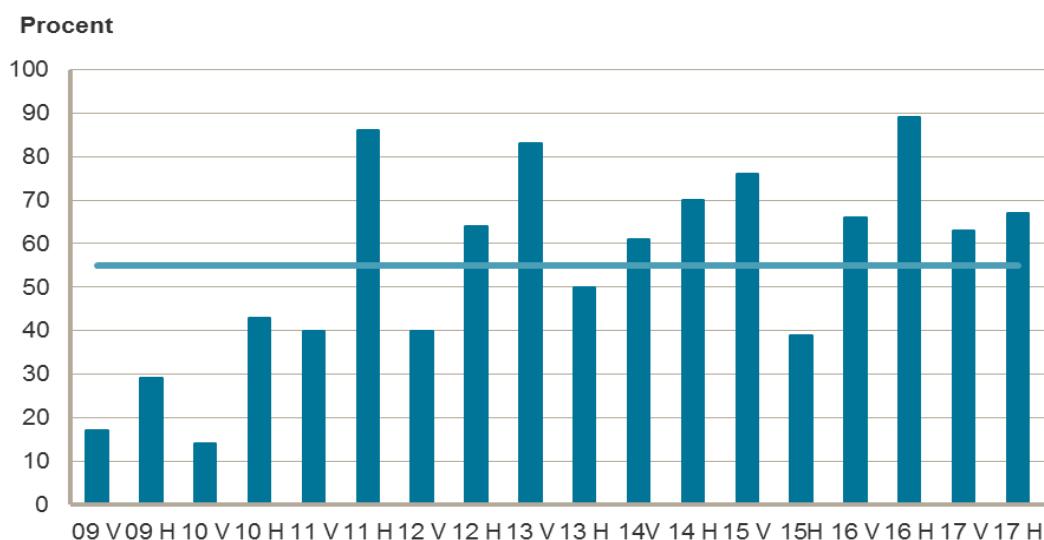
Näringen har allmänt haft svårigheter att rekrytera olika specialkompetenser som exempelvis geologer, ingenjörer och tekniker med olika inriktningar som till exempel process, kemi, underhåll samt automation. Elektriker är ett annat yrke där näringen upplevt stora svårigheter att rekrytera.

Diagrammet nedan visar att under det senaste halvåret har drygt två tredjedelar av de tillfrågade företagen i den här undersökningen haft svårigheter att finna arbetskraft rätt kompetens. Antalet platser där näringen har haft svårigheter att rekrytera uppgår till närmare 35. Störst

svårigheter har det varit att rekrytera civilingenjörer och ingenjörer. Konsekvenserna av rekryteringssvårigheterna har inneburit att närmare 17 procent av företagen inte lyckades rekrytera, vilket kan jämföras med för ett år sedan då det var noll procent.

Rekryteringssvårigheterna innebar även att befintlig personal fick arbete mera och att man hyr in mer personal. Bland företag som upplevt brist anger drygt 70 procent att befintlig personal fick arbeta mera. Det är en nivå som legat relativt stabilt sedan hösten 2016. Antalet inhyrd personal har legat på en stabil nivå på omkring 170 det senaste året och bedöms ligga kvar på samma nivå närmaste året.

Diagram 3: Andel arbetsställen som har angett att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering under det senaste halvåret. våren 2009 – våren 2017. (heldragen linje = snitt)

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar.

Tabellen nedan visar yrken där företagen inom gruvnäringen har haft svårigheter att rekrytera det senaste halvåret.

Civilingenjörsyrken inom gruvteknik o metallurgi
Geologer och geofysiker m.fl.
Gruv- och stenbrottsarbetare
Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning
Ingenjörer och tekniker inom maskinteknik
Produktionschefer inom tillverkning

Jobbmöjligheter och rekryteringsyrken det närmaste halvåret

Omkring ett åttiotal rekryteringar kommer att ske det närmaste halvåret enligt den här undersökningen. I tabellen nedan visas yrken som är aktuella att rekrytera.

Anläggningsmaskinförare m.fl.
Arbetsledare inom lager och terminal
Bergsprängare
Civilingenjörsyrken inom gruvteknik o metallurgi
Civilingenjörsyrken inom maskinteknik
Elektronikrep. o kommunikationselektriker m.fl.
Geologer och geofysiker m.fl.
Gruv- och stenbrottsarbetare
Industrielektriker
Ingenjörer o tekniker i gruvteknik o metallurgi
Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning
Ingenjörer och tekniker inom kemi och kemiteknik
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer
Processoperatörer, stenkross- och malmförädling
Produktionschefer inom tillverkning
Truckförare
Underhållsmekaniker och maskinreparatörer
VVS-montörer m.fl.
Övriga ingenjörer och tekniker

Några vanligt förekommande yrken inom gruvnäringen

Gruv- och stenbrottsarbetare

Gruv- och stenbrottsarbetare, som är den största yrkesgruppen inom gruvnäringen, kan ha olika roller som exempelvis borrhare, sprängare, skrotare eller transportör av malmen från gruvan. I större gruvor är denna yrkesgrupp ofta specialiserad på någon arbetsuppgift medan det i mindre gruvor är vanligt att arbeta med flera moment.

Några exempel på gymnasieutbildningar som kan vara lämpliga för att arbeta som gruv- och stenbrottsarbetare är el- och energiprogram, fordons- och transportprogram eller bygg- och anläggningsprogram.

Någon av ovanstående utbildningar eller annan teknisk utbildning samt B-körkort utgör oftast det krav som gruvföretagens interna utbildning inom det här yrket ställer. Andra önskvärda och gångbara kompetenser är sprängkort och C-körkort.

Elektriker

Det råder en stor efterfrågan på erfarna elektriker inom gruvnäringen.

Mekaniker

Maskinmekaniker analyserar, reparerar och servar tunga fordon. Inom gruvnäringen efterfrågas mekaniker som är något av "allkonstnärer" som klarar av att serva och reparera mekanik, pneumatik, hydraulik och elektronik.

Civilingenjörer och högskoleingenjörer

Ingenjörer behövs genom hela gruvnäringsskedjan, från den inledande prospekteringen till att hitta mineralerna i berget, och för att bryta malmen till de förädlingsprocesser där malmen koncentreras för produktionen av slutprodukter. Arbetet kan till exempel innebära att effektivisera processer, metoder och arbetssätt. Det finns ett kontinuerligt behov av olika former av tekniska ingenjörer och tekniker inom olika specialområden som till exempel automation, högspänning, elkraft och utveckling.

Ett urval av andra yrken som behövs inom gruvnäringen

Administratörer, arbetsledare, byggnadsarbetare, datatekniker, dumperförare, ekonomer, forskare, geologer, grävmaskinförare, hjullastarförare, ingenjörer (till exempel berg, maskin, väg- och vatten), lastbilsförare, logistiker, maskinförare, miljösamordnare, personalvetare, processoperatörer, produktionsplanerare, projektledare, träarbetare, underhållsmekaniker, utvecklare.

Exemplen ovan av mängden av olika yrken inom gruvnäringen innebär stor konkurrens från andra branscher. En förutsättning för en fortsatt konkurrenskraftig gruvnäring i landet är att fortsätta satsa på utbildning och forskning i en nära relation mellan näringen och olika utbildningsaktörer.

Utbildning

Universitet och högskolor runt om i landet har ett flertal utbildningar som passar in i gruvnäringens efterfrågade kompetensbehov. Utöver de gymnasieutbildningar som tidigare nämnts under yrket gruv- och stenbrottsarbetare finns det ett antal andra gymnasieskolor med speciell teknisk- och industriell inriktning mot gruvnäringen.

Gymnasieprogram med praktisk teknisk grund eller ett med teoretisk teknisk och matematisk inriktning som ger behörighet för vidare studier till högre tekniska utbildningar, stärker möjligheterna till ett arbete inom gruvnäringen.

Källor:

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning

(kvantitativt och kvalitativt material)

Fakta om prognosen

Arbetsmarknadsutsikterna för gruvnäringen är en del av Arbetsförmedlingens prognosarbete.

På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser kan du läsa mer om vårt prognosarbete. Där hittar du även arbetsmarknadsutsikter för alla län och för landet som helhet.

Om du är intresserad av mer information om framtidsutsikterna för ett speciellt yrke rekommenderar vi vår webbapplikation *Yrkeskompassen*. Se arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen. Där beskriver vi jobbmöjligheterna det närmaste året för nära 200 yrken. Dessa yrken täcker tillsammans cirka 80 procent av arbetsmarknaden. För drygt hälften av yrkena bedöms även jobbmöjligheterna under de närmaste fem och tio åren.

I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna per yrkesområde på riksnivå.

I broschyren *Jobbmöjligheter*, som publiceras länsvis, presenteras yrkesprognoser på regional nivå.